

Радови представљени на овој изложби настајали су током више година, као део континуираног процеса самоуознавања и суочавања вајарке са променама у размишљању и истраживању, личним страховима и потребом за блискошћу са својим телом као начином артикулације сопственог постојања. Однос према вајању и камену, као основном материјалу који користи у својим радовима, Кристина Ивић развија кроз интуитиван процес рада, без унапред дефинисаних форми и скица. Скулптуре настају као резултат поверења у сам чин обликовања, а, самим тим и поверења у истинитост сопственог осећаја према материји, допуштајући да форма буде откривена, а не контролисана. У тим готово органским облицима, присутан је однос отпорности, нежности, рањивости, као и потребе да се тело заштити, али и да буде препознато, присутно и виђено. Радови Кристине Ивић зато делују истовремено блиско и неухватљиво – као фрагменти нечега јако познатог, али још увек неименованог. Сваки траг у материјалу остаје везан за гест тела које га је обликовало. У том односу, граница између тела које обликује и „тела“ скулптуре које настаје постаје нестабилна. Скулптура постаје запис физичког искуства, али и простор у којем тело може поново да се чује, не као дисциплинована форма, већ као нешто променљиво и живо. Вајање у камену подразумева занатску вештину прецизности потеза, али у тренутку додир вајарке са материјалом, форма почиње да функционише као наставак телесног, емотивног, неизговореног. Сваки облик који настаје кроз њен рад носи траг нечега што је у њој одавно присутно и чему даје слободу да се обликује у материјалу.

Тема телесног у радовима Кристине Ивић јавља се кроз искуство живљења у телу данас – телу које памти, осећа, трпи, мења се и покушава да опстане унутар ритмова савременог живота. Истовремено, чини се да смо изгубили поверење у сопствену телесност, навикнути да тело посматрамо као нешто што треба контролисати, убрзати, обликовати или превазићи. Насупрот логици савременог капитализма која не допушта застој, интроспекцију, спорост, ни благост, скулптура и сам материјал отварају простор другачијег ритма, трајања и доживљаја времена.

Димензије уметничких радова увек опажамо кроз однос према свом телу – меримо их сопственом висином, близином, покретом и присуством – због чега је сусрет са скулптуром истовремено и сусрет са свешћу о сопственој димензији физичког. Присуство минијатурних скулптура и веза у стваралаштву Кристине Ивић додатно преиспитује појам „женског заната“ и традиционално женских облика рада који су, кроз историју, често били потискивани у простор приватног, интимног и невидљивог. Вез се овде појављује као облик бележења, понављања и телесног рада, кроз који се успоставља континуитет женског искуства, сећања и свакодневних гестова. Коришћењем материјала који припадају породичном и личном простору, уметница отвара питање наслеђа и односа према унапред задатим улогама, али и могућности њиховог преобликовања.

У бинарној подели *разум-ћело*, у којој је разум традиционално заузимао привилеговану доминантну позицију и бивао асоциран са „мушким начелом“, тело се посматрало као „женско“ – ирационално, неукротиво, емотивно и као нешто што захтева контролу.¹ Ово супротстављање повезује се и са другим хијерархијским паровима попут логике и осећања, свести и сензибилитета, спољашњег и унутрашњег, сопственог и туђег, у којима су телесно и чулно готово увек били секундарни у односу на рационално.

Песме Кристине Ивић које прате изложбу постају покушај да се *ћелу жене* и *телу уметнице* врати право на глас и именовање сопственог „ја“. У пракси писања ауторка одбацује строгу рационалну структуру и линеарност, обраћајући се интуитивном, фрагментарном, емотивном и телесном начину изражавања. Тело уметнице престаје да буде објекат контроле и постаје извор језика, речи, сећања и субјективности, а сама форма песме постаје начин да се изрази не само поетско и осећајно, већ и физичко – оно што је природно својствено људској телесности, оно чега се стидимо, плашимо и што увек покушавамо да сакријемо.

¹ Elizabeth Grosz, *Volatile Bodies: Toward a Corporeal Feminism*, 1994.

У тренутку када се нађемо испред уметничког дела на изложби, суочавамо се са једном врстом друштвеног договора који условљава наш доживљај и искуство физичког присуства у простору. Посматрамо уметничка дела са одређене дистанце, унутар унапред дефинисаних граница погледа и кретања, готово као да се са самим делом никада не сусрећемо непосредно, већ кроз задате обрасце перцепције у којима сопствено тело и потезе сматрамо потенцијално опасним. Искуство телесне комуникације са уметношћу готово увек остаје условљено и ограничено наученим конвенционалним правилима понашања и страхом од тела које мора да буде контролисано, удаљено, дисциплиновано. Физичке границе свог тела, а и спољног света, доживљавамо искључиво у додиру – са сопственим или другим телом, са предметима око нас. Ипак, атомска структура је формирана тако да је оно што називамо додиром заправо осећај отпора две површине. Можда управо због тога, додир, као први природни покушај комуникације са спољним светом, остаје истовремено интиман, мистериозан и парадоксалан. Дозвољавајући додир, уметница враћа телу посматрача право на непосредно искуство простора и материје, ослобађајући скулптуру искључиво визуелног начина перцепције.

У стваралаштву Кристине Ивић, тело се јавља као једино трајно уточиште и простор припадања, место генерацијске повезаности, обликовања сопственог идентитета жене и уметнице, али и као простор покушаја дистанцирања од унапред задате и наслеђене судбине – покушаја да се измакне предодређености кроз поверење у сопствену субјективност.

Вероника Подрјадова